

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-79-07

Druk nr 1812

Warszawa, 4 czerwca 2007 r.

Pan
Ludwik Dorn
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Art. 1. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843) w art. 70 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Współtwórcy utworu audiowizualnego oraz artyści wykonawcy są uprawnieni do:

- 1) wynagrodzenia proporcjonalnego do wpływów z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach;
- 2) stosownego wynagrodzenia z tytułu najmu egzemplarzy utworów audiowizualnych i ich publicznego odtwarzania;
- 3) stosownego wynagrodzenia z tytułu nadawania utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania utworów;
- 4) stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji utworu audiowizualnego na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Projektowana ustawa ma na celu usunięcie niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.), orzeczonej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt K.5/05 (Dz. U. Nr 94, poz. 658). W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny uznał art. 70 ust. 2 za niezgodny z art. 2 oraz art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji i orzekł utratę przez niego mocy obowiązującej z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Termin ten mija 5 czerwca 2007 r.

Art. 70 ust. 2 w obowiązującym brzmieniu przewiduje dla niektórych, enumeratywnie wskazanych współtwórców utworu audiowizualnego, a także artystów wykonawców, dodatkowe wynagrodzenie z tytułu wyświetlania utworu w kinach, najmu egzemplarzy utworu i ich publicznego odtwarzania, nadawania utworu w telewizji lub poprzez inne środki publicznego udostępniania oraz reprodukcji utworu na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Wynagrodzenie to jest należne uprawnionym osobom z mocy samej ustawy, niezależnie od treści umów łączących te osoby z producentem utworu audiowizualnego, na podstawie których wniosły swój twórczy lub artystyczny wkład w powstanie danego utworu. Do zapłaty wynagrodzenia jest zobowiązany podmiot dokonujący aktu eksploatacji utworu na danym polu, za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi.

Jako współtwórców uprawnionych do wynagrodzenia art. 70 ust. 2 wskazuje głównego reżysera, operatora obrazu, twórcę scenariusza oraz twórców innych utworów literackich lub muzycznych, które zostały stworzone do utworu audiowizualnego lub w nim wykorzystane. Tym samym przepis nie wymienia pozostałych współtwórców, którymi, zgodnie z art. 69 ustawy, są wszystkie osoby, które wniosły wkład twórczy w powstanie utworu audiowizualnego, a zatem katalog których pozostaje otwarty. Należy wskazać, że twórczy wkład w powstanie

utworu audiowizualnego mogą wnieść, w zależności od utworu, również scenografowie, choreografowie, tłumacze czy np. projektanci kostiumów.

Obowiązująca regulacja została zaskarżona do Trybunału Konstytucyjnego przez Rzecznika Praw Obywatelskich, który zarzucił jej niespójność z art. 69 ustawy oraz nieracjonalność zróżnicowania sytuacji prawnej współtwórców utworu audiowizualnego, a tym samym naruszenie konstytucyjnej zasady równej ochrony praw majątkowych oraz sprawiedliwości społecznej.

Trybunał Konstytucyjny podzielił zdanie Rzecznika Praw Obywatelskich. W ocenie Trybunału „zakwestionowana regulacja przez nieracjonalność zróżnicowania podmiotów podobnych, charakteryzujących się tą samą cechą istotną, prowadzi do stwierdzenia niezgodności art. 70 ust. 2 prawa autorskiego z art. 32 Konstytucji. Arbitralność w działaniu ustawodawcy rzutuje na zakres ochrony przysługujących twórcy praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji). Treść autorskich praw majątkowych określa art. 17 prawa autorskiego, który stanowi, że twórcy (o ile ustawa nie przewiduje inaczej) przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Nakaz równej ochrony praw majątkowych tej samej kategorii podmiotów nie jest absolutny, bo – tak jak ogólna zasada równości – dopuszcza odstępstwa, pod warunkiem ich uzasadnionego charakteru. [...]. Na gruncie niniejszej sprawy nie można stwierdzić, że istniały przesłanki przyjęcia kwestionowanego uregulowania.” (uzasadnienie wyroku, str. 14). W konsekwencji Trybunał orzekł o utracie mocy obowiązującej art. 70 ust. 2, z upływem 12 miesięcy od ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Przygotowany projekt nowelizacji art. 70 ust. 2 ustawy przewiduje otwarcie katalogu osób uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia z tytułu określonego korzystania z utworu audiowizualnego. Prawo do wynagrodzenia będzie przysługiwało wszystkim współtwórcom utworu audiowizualnego, wskazanym w art. 69 ustawy. Tym samym nowelizacja usunie wszelkie wątpliwości co do spójności obydwu przepisów, podniesione przez Rzecznika Praw Obywatelskich i stwierdzone orzeczeniem Trybunału. Nie przewiduje natomiast zmiany art. 69 przez uzupełnienie katalogu wskazanych w tym przepisie osób o kolejnych

współtwórców. Art. 69 przesądza, że współtwórcami utworu audiowizualnego są osoby, których twórczy wkład w powstanie utworu jest bezdyskusyjny, a więc główny reżyser, operator obrazu, twórca scenariusza oraz twórcy innych utworów literackich lub muzycznych, które zostały stworzone do utworu audiowizualnego lub w nim wykorzystane. W stosunku do pozostałych współtwórców zasadne wydaje się każdorazowe stosowanie kryterium wniesienia twórczego wkładu w powstanie utworu przy ustalaniu ich statusu jako współtwórców, a więc stosowanie w tym zakresie ogólnych zasad prawa autorskiego. Art. 69 ustawy nie był kwestionowany w postępowaniu przed Trybunałem, zatem nie ma podstaw do przyjęcia, że przewidziane w nim zróżnicowanie współtwórców w zakresie uzyskiwania statusu współtwórcy utworu audiowizualnego narusza zasady konstytucyjne.

Nowelizacja utrzymuje wypracowany w okresie ostatnich kilku lat system inkasowania dodatkowego wynagrodzenia z tytułu eksploatacji utworu audiowizualnego. Pozostawia się zatem przymusowe pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania przy inkasowaniu i repartycji wynagrodzeń, a także zasadę, że obowiązek zapłaty wynagrodzenia spoczywa na użytkowniku korzystającym z utworu na danym polu eksploatacji (art. 70 ust. 3 ustawy).

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej i nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny

Ustawa będzie miała wpływ na działalność organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi oraz podmiotów korzystających z utworów audiowizualnych na polach eksploatacji: wyświetlanie w kinach, najem i publiczne odtwarzanie egzemplarzy, nadawanie oraz reprodukcje na egzemplarzach przeznaczonych do własnego użytku osobistego.

2. Konsultacje społeczne

Projekt został przekazany do konsultacji związkom zawodowym, organizacjom pracodawców, organizacjom zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, stowarzyszeniom twórców, artystów wykonawców, producentów oraz innym przedstawicielom środowisk twórczych, organizacjom radiowym i telewizyjnym oraz podmiotom zrzeszającym przedsiębiorców korzystających z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych.

W toku konsultacji Polska Izba Komunikacji Elektronicznej (PIKE), Radio ZET oraz TVN Sp. z o.o. zaproponowały ograniczenie pól eksploatacji, z których współtwórcom i wykonawcom należy się dodatkowe, pozaumowne wynagrodzenie, wyłącznie do najmu egzemplarzy. W ocenie tych podmiotów takie rozwiązanie spełni standardy ochrony prawnoautorskiej przewidzianej dyrektywami Unii Europejskiej, a jednocześnie wzmocni pozycję podmiotów dokonujących eksploatacji utworów. Ponadto podmioty te, a także Izba Wydawców Prasy oraz Stowarzyszenie Dystrybutorów Filmowych, proponują, aby podmiotem wyłącznie zobowiązanym do wypłaty wynagrodzenia był producent utworu audiowizualnego. Ewentualne dodatkowe wynagrodzenie, proporcjonalne do wpływów uzyskiwanych z eksploatacji utworu na poszczególnych polach eksploatacji, mogłoby być określone w odpowiednich umowach zawieranych przez producentów z jednej strony, a twórców i wykonawców z drugiej strony, bez ingerencji ustawodawcy. Proponują także zniesienie obowiązkowego pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi w inkasowaniu i repartycji wynagro-

dzeń. Zaproponowano również wprowadzenie ustawowego pułapu wynagrodzeń należnych twórcom i wykonawcom z mocy ustawy, a także ograniczenie zakresu stosowania art. 70 ust. 2 wyłącznie do filmów fabularnych.

Podmioty reprezentujące twórców i wykonawców – Związek Artystów Scen Polskich ZASP, Stowarzyszenie Autorów ZAiKS, Związek Stowarzyszeń Artystów Wykonawców STOART – wskazały, że art. 70 ust. 2 ustawy, zarówno w obecnie obowiązującym brzmieniu, jak i w brzmieniu nowelizacji, nie uwzględnia dwóch istotnych pól, na których dokonuje się komercyjna eksploatacja utworów audiowizualnych, tj. reemisji oraz publicznego udostępniania w taki sposób, aby każdy mógł mieć do utworu dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym. Proponują więc uzupełnienie nowelizacji o te dwa dodatkowe pola. Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych zaproponowała natomiast otwarcie katalogu pól eksploatacji, na których korzystanie z utworu audiowizualnego wiązałoby się z obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia przez podmiot dokonujący eksploatacji. Ponadto zaproponowała zamknięty katalog współtwórców utworu audiowizualnego, w stosunku do obecnie obowiązującego rozwiązania rozstrzygający o współautorstwie także scenografa. Stowarzyszenie Tłumaczy audiowizualnych STAW oraz Stowarzyszenie Twórców-Producentów/Wydawców Utworów Medialnych STOTUM zaproponowały, aby nowelizacja wyraźnie rozstrzygnęła, że status współtwórcy utworu audiowizualnego przysługuje także w każdym przypadku autorowi kostiumów, choreografowi oraz tłumaczowi. Stowarzyszenie Autorów ZAiKS zaproponowało, aby współtwórcy utworu audiowizualnego, którym na mocy obecnie obowiązującej ustawy dodatkowe wynagrodzenie przewidziane w art. 70 ust. 2 nie przysługuje, mogli zrzec się pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania.

Zgłoszone propozycje nie zostały uwzględnione z uwagi na ich rozbieżny charakter oraz zakres, który wykracza poza projektowaną nowelizację. Projekt opracowany w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dostosowuje art. 70 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych do standardów konstytucyjnych, wskazanych w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego.

Projekt jest zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Biuletynie Informacji Publicznej oraz uwzględniony w „Programie prac legislacyjnych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (styczeń - lipiec 2007)”, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Zainteresowanie przedmiotowym projektem zgłosiło Polskie Stowarzyszenie Nowe Kina.

3. Skutki wejścia w życie ustawy:

- a) wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Ustawa nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych.

- b) wpływ ustawy na rynek pracy

Ustawa nie wpłynie na rynek pracy.

- c) wpływ ustawy na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Przez uwzględnienie interesów szerszego kręgu współtwórców utworów audiowizualnych nastąpi zwiększenie aktywności twórczej w dziedzinie produkcji audiowizualnej, co wpłynie pozytywnie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

- d) wpływ ustawy na sytuację i rozwój regionalny

Ustawa nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/4254 /2007/DP/md

Warszawa, 28 maja 2007 r.

**Pani Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Panią Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowna Pani Minister!

W związku z przedłożonym projektem (pismo nr RM-10-79-07 z dn. 22 maja br.), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej

SEKRETARZ STANU
Ewa Ośniecka

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Kazimierz Michał Ujazdowski
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

GABINET
SEKRETARIAT

2007 -05- 3 0